

5.7. Dějepis

5.7.1. Charakteristika vyučovacího předmětu, obsahové, organizační a časové vymezení

Vyučovací předmět dějepis se vyučuje jako samostatný předmět v 6. – 9. ročníku 2 hodiny týdně.

Předmět Dějepis směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně, historické pojetí života lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a důležitými společenskými jevy, které se promítají do každodenního života. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná Evropa budována. Důležitou součástí vzdělávání v této oblasti je prevence rasistických a extrémních postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí.

Vzdělávání v předmětu dějepis směřuje k:

- Rozvíjení vlastního historického vědomí
- Vnímání obrazu hlavních vývojových linií
- Získávání orientace v historickém čase
- Pochopení souvislosti dějinných událostí a procesů
- Chápání kulturní rozmanitosti světa
- Utváření pozitivního hodnotového systému

Formy a metody práce podle charakteru učiva, cílů vzdělávání a rozvíjení klíčových kompetencí u žáků:

Metody motivační – rozhovor, vyprávění, demonstrace, diskuze, debata

Metody fixační – procvičování, opakování, samostatné úkoly, sběr, třídění, zpracování a přiměřená analýza informací

Metoda expoziční – porovnávání, besedy, popis, prezentace

Formy práce – kooperativní učení, školní projekty, problémové učení, aktivní učení

Pomůcky:

Učebnice, pracovní texty, mapy, dějepisné atlasy, nástěnné tabule, obrazové encyklopedie, videokazety, historická beletrie, obrázkový materiál ...

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání (6.-9.roč.)- systém hodnocení v dějepisu zohledňuje jak prvky memorování, tak především i dovednosti, aplikace a tvořivost

Sebepoznání a sebepojetí (6.-9.roč.)- žáci si uvědomí úspěšnost při řešení zadaných úkolů a formách prověřování, v soutěžích (Olympiáda v dějepise, soutěže)

Psychohygiena (6.-9.roč.)- střídání různých forem práce

Kreativita (6.-9. roč)- schopnost zvolit vhodný postup práce

Sociální rozvoj

Poznávání lidí (6.-9.roč)- vzájemné poznávání ve třídě,historická podmíněnost přístupu k člověku

Mezilidské vztahy (6.-9. roč)- dovednost vcítit se podle možností do role různých skupin lidí v různých dobách

Kooperace a kompetice (6.-9.roč) – práce ve dvojicích a ve skupinách

Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (6.- 9.roč.)

Hodnoty, postoje, praktická etika (6.- 9.roč.)

V obou okruzích: na příkladech historických situací ukázat složitost řešení problémů a rozhodování, sepětí osobností s dobou

Výchova demokratického občana

Dějepis v tomto tématu přispívá historickým pohledem k tomu aby žáci pochopili, že od počátku lidské společnosti žije člověk ve společenství, že je to tak nezbytné a že se hledají způsoby spolupráce.

Žák pochopí principy demokracie, despotie, tyranie, občanská práva, náboženská nesnášenlivost, tolerance, forma vlády, totalita, rasismus, holocaust, ideologie...

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Integrace Evropy,vliv Říma na raně středověké státy (6.roč)

Formování evropských států křížové výpravy, mírová poselství Jiřího z Poděbrad, reformace, význam objevení Ameriky, buržoazní revoluce (7.8.roč.)

Multikulturní výchova

Dějepis má žákům poskytnout základní znalosti o kořenech a vývoji různých etnických a kulturních skupin.

Kulturní diference

Dějepis objasní zdroje, ze kterých vychází současná civilizace. Důraz je kladen právě na kulturní přínos:

6.roč. – nejstarší státy

7.roč. –byzantský kulturní sloh a vliv na Kyjevskou Rus, Franská říše, Arabská říše a islám, naše země – období V. Moravy, počátky Českého státu

Lidské vztahy

Historické příklady toho, jak často docházelo ke konfliktům z důvodů kulturních, sociálních, náboženských i jiných odlišností, nepoučitelnost lidstva.

Etnický původ

Důraz na odlišnost národnostní, sledování česko-německé otázky, indiánská a černošská otázka, holocaust.

Multikulturalita

6.roč.- různost jazyků

Princip sociálního smíru a solidarity

Správnost a potřebnost tohoto principů by měla být přirozeným vyústěním předchozích tématických okruhů.

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Ekosystémy

Základní podmínky života

6. ročník: mladší doba kamenná, nejstarší státy

7. ročník: středověké zemědělství, vznik měst, rozvoj řemesel, obchodu, objevení Ameriky

8., 9. ročník: průmyslová revoluce

Vztah člověka k prostředí

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

8. ročník: Národní obrození

8., 9. ročník: propaganda, sdělovací prostředky, fungování a vliv médií ve společnosti

Výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení:

Učitel:

- Zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých zdrojů
- Vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- Zadává úkoly, které vyžadují využití poznatků z různých předmětů
- Vede k zamyšlení nad historickým vývojem

Žák:

- Vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí
- Propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy

Kompetence k řešení problémů:

Učitel:

- Zařazuje rozmanité aktivity (diskuze, výklad, kreslení, řešení problémů a AV technika)
- Zařazuje metody, při kterých žáci sami docházejí k závěrům a řešením
- Vede ke kritickému myšlení a logickému uvažování

Žák:

- Vyhledává informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti
- Samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení
- Kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit

Kompetence komunikativní:

Učitel:

- Vede žáky k přesnému a výstižnému vyjadřování
- Zařazuje diskuzi
- Vede žáky k věcnému argumentování
- Vede žáky k práci s různými typy textu a historických materiálů

- Vede žáky k využívání informačních a komunikačních prostředků

Žák:

- Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- Účinně se zapojuje do diskuze, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- Rozumí různým typům textu a záznamů, obrazovým materiálům
- Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální:

Učitel:

- Vytváří příznivé klima třídy
- Dodává žákům sebedůvěru
- Podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Žák:

- Účinně spolupracuje ve skupině
- Podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu
- Připívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu

Kompetence občanská:

Učitel:

- Reflektuje při výuce společenské a přírodní dění
- Vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
- Motivuje žáky k prozkoumávání názorů a pohledů lišících se od jejich vlastních
- Pěstuje v žácích vztah k tradicím, národnímu, historickému a kulturnímu dědictví

Žák:

- Respektuje přesvědčení druhých, je schopen vcítit se do situací jiných lidí
- Odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy
- Respektuje, chrání a oceňuje naše tradice, kulturní a historické dědictví
- Projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl = pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

Kompetence pracovní:

Učitel:

- Požaduje dodržování dohodnuté kvality práce
- Umožňuje žákům vzájemně si radit a pomáhat
- Vede žáky k využívání znalostí v běžné praxi

Žák:

- Dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- Využívá svých znalostí v běžné praxi